

Juhani Leppälä
Teknisen työn lehtori
Vuosaaren ya Hki
09-31086891
juhani.leppala@edu.hel.fi

Peruskoulun

TEKNISEN TYÖN ”YLISUURTEN” RYHMIEN KARTOITUKSEN KOONTA SEKÄ SIIHEN LIITTYVIÄ ONGELMIA

Tutkimuskysely lähetettiin koulupostin välityksellä Helsingin kaupungin ala- ja yläasteen kouluille sekä erityiskoulujen ja yksityisten koulujen teknisen työn opettajille/lehtoreille vastattavaksi.

Kyselyn palautti

		Kouluja joissa ylisuuria ryhmiä	Suurin ylitys
Ala-asteen koulut	23	7	6 oppilasta
Yläasteen koulut	26	12	3 oppilasta
Erityiskoulut	2	-	-
Yksityiset koulut	8	5	4 oppilasta

Liitteenä:

Ala- ja yläasteen , erityiskoulujen sekä yksityisten koulujen tutkimusten koonta	Liite 1
Lehtori Pöyhösen kommentti	Liite 2
Ala-asteen koulut - taulukko opettajien kommentteilla	Liite 3
Ylä-asteen koulut – taulukko opettajien kommentteilla	Liite 4,5
Erityiskoulut ja Yksityiset koulut - taulukko opettajien kommentteilla	Liite 6
Kyselykaavake	Liite 7

Tiedoksi:

Opetusministeri Maija Rask
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja Kaarina Dromberg
Yleissivistävän koulutuslinjan johtaja Paula Sermilä
Opetuspäällikkö Irmeli Halinen
Työsuojelupäällikkö Kaarlo Laasala
Työsuojeluneuvottelukunnan pj. Jouko Pekkarinen
OAJ:n lakimies, apulaisosastopäällikkö Markku Poutala
Uudenmaan työsuojelupiiri

Tutkimuksen koonta

”Ylisuuri ryhmä” = perustyöpaikkojen yli oleva oppilasmäärä.

Tutkimuksen aikana esiin tulleita asioita historiaa ja itsestään selvyyksiä:

Teknisen työn ja teknologian hyvä perusopetus antaa tietoja, taitoja ja keinoja selviytyä tämän päivän ja tulevaisuuden teknistyvässä maailmassa ja työelämässä sekä antaa mahdollisuuksia tutustua tämän päivän teknisiin tuotantotapoihin ja tekniikkaan ammattialana joka usein suuntaa oppilaita myös hankkimaan tekniikan jatko-opintoja mm. korkeakouluihin, keskiasteen teknisiin osa-alueisiin sekä ammatillisiin oppilaitoksiin..

Samoin teknisen työn opetus tukee hyvin hoidettuna myös monen muun aineen oppimista.

Tämän oppiaineen opetuksen järjestämisessä ja siihen vaadittavien resurssien jaossa näyttää kuitenkin olevan vakavia puutteita.

Kuten tunnettua, sekä työsuojelulaki että peruskoululaki korostavat, että oppilaan kuin myös opettajan tulee saada työskennellä sekä henkisesti että fyysisesti turvallisessa työilmapiirissä. Tätä periaatetta näytetään kuitenkin tämän tutkimuksen perusteella rikkovan teknisen työn opetuksen järjestämisessä.

Tämä on vakava asia, sillä meidän kaikkien myös lukujärjestyksen laatijoiden tulee noudattaa kaikkia, erityisesti tässä tapauksessa, nuoren työntekijän suojaksi säädettyjä lakeja, asetuksia ja määräyksiä.

Tämä on erityisen tärkeää juuri teknisessä työssä, jossa lainsäätäjät on poikkeuksellisesti sallinut eräitten vaarallisten koneiden käytön muusta työsuojelulainsäädännöstä poiketen nuorelle henkilölle. Tämä siksi, että peruskoulussa katsotaan opetuksen järjestelyiden ja koulutetun opetushenkilöstön toimesta pystyvän takaamaan oppilaille koneiden ja laitteiden turvallinen käyttö.

Teknisen työn järjestämisen ja siihen liittyvien määräysten taustaa ja historiaa

Kansalaiskoulussa oppilaille saattoi olla puu-, metalli- ja sähköopin töitä ja ammattipiirustusta yhteensä 12 vvh. Monet silloiset käsityönopettajat opettivat myös fysiikkaa käytännössä - tehden mm. sähkömoottoreita ja opettaen siinä yhteydessä kaiken sen mitä moottoriin liittyy – kuten osien nimet, toiminnan, magneettikentät jne.

Luokkakoko oli keskimäärin 28 oppilasta. Luokka jaettiin kahtia käytännön aineissa, johtuen ennen kaikkea oppilaiden työturvallisuuden takaamisesta sekä työpaikkojen määrien rajoituksista. Tämän perusteella ryhmien maksimikooksi vakiintui 16 oppilasta jolle määrälle myös luokkatilat ja välineistöt mitoitettiin ja joka takasi kokemustemme mukaan kohtuullisen työturvallisuuden toteutumisen eri oppilasaineksella.

Käsitykseni mukaan jokaisella peruskoulun oppilaalla tulee olla nykyisinkin samanlaiset oikeudet opiskella myös teknistä työtä täysin turvallisesti ja vielä vaatia laadukasta opetusta täysin riskittömässä oppimisympäristöissä. Nyt ylipaikoilla olevilla ei ole edes työpaikkaa, joka synnyttää helposti kilpailua: kuka saa paikan! Miten tällöin koulun teknistä työtä opiskelevat kykenevät noudattamaan edes koulun opetussuunnitelmaa?

Opetusryhmän koko enimmillään saa siis olla perustyöpaikkojen määrä!

Näyttää siltä, että useat rehtorit ottavat tietoisesti riskin pakottamalla opettajan ottamaan opetettavakseen ”ylisuuria” ryhmiä tuntien/tuntemattaan työturvallisuuslakia. Tiedetään että muutamissa aineryhmissä esim. matematiikka, kielet, on perustettu ryhmiä, joissa on vain 7 oppilasta. Edellä mainituissa aineissa työskentelyturvallisuus on erilainen verrattaessa käytännön aineisiin: Syytäkin teknisen työn ”ylisuuret” ryhmät ovat herättäneet monessa koulussa katkeruutta. Kysytäänkin - ovatko lukujärjestysten laatijat tehtäviensä tasalla? Usein on vain pakko toimia periaatteella - kunpa selviäisi tästä päivästä kunnialla.

Kun teknisen työn opettaja neuvottelee/kysyy/ tai purnaa ylisuuresta ryhmäkoosta, vastaukseksi useimmiten kuulee: ”Resurssien puitteissa ei voi asialle mitään, tai tuntikehys ei yksinkertaisesti riitä siihen”. Kysynkin, miten sitten lakia noudattavat koulut ovat järjestäneet tuntiresurssinsa. Tässä saattaa piillä myös erilainen arvostus eri oppiaineita kohtaan...!

Vertailu vuoden - 98 tutkimukseen

Vertailtaessa tutkimuksen tuloksia edellisvuoden vastaavaan kyselyyn, voi tehdä valitettavasti huomion, että tämän vuoden tuloksissa *ei ole juuri mitään muutosta*. Kysymykseen oliko edellisvuoden tutkimuksella merkitystä tämän vuoden tutkimuksen tuloksiin – vastaukseksi saa taulukosta katsomalla, että sillä ei ole juuri merkitystä.

Täysin samantapaisia ongelmia on tänäkin syksynä. - Onko viraston taholta otettua asiaa yhteisissä kokouksissa keskusteluun, päätelmäni on ***EI!*** Toivoisinkin, mitä pikaisinta toimintaa tässä asiassa, sillä näkemykseni mukaan lait ja määräykset sitovat myös uuden hallintomallin mukaan jopa ylipäällikkömäisesti toimivia rehtoreita!

Taulukoista näkee selvästi, millä kouluilla ”ylisuuria” ryhmiä esiintyy ja suurimmat ryhmäkoot on merkitty lihavoidulla.

Tutkimukseen liittyen haluan todeta, että eräs ala-asteen opettaja soitti ja kertoi, että ei voi antaa mitään lukuja tähän tutkimukseen, koska hän pelkäsi, että siitä seuraa vain erittäin suuria ikävyyksiä. **Miksiköhän?**

Jaksoluku mainitaan täysin toimimattomaksi. Jos jaksolukua on, täytyisi teknisen työn opinnot olla peräkkäisissä jaksoissa, koska 1. Puolivalmiina varastoidut työt saattavat olla työsuojeluriski eli tiellä jossain seinustalla. 2. useimmiten varastointiongelmiensa vuoksi työt saattavat rikkoutua jopa kadota ”jäljettämiin”. 3. oppilaiden motivoiminen uudelleen samaan unohtuneeseen työhön on hankalaa.

1 tunnin rupeama

Yläaste kohta 11 ja 14 ja yksityiset koulut kohta 2. Tuntematta lukujärjestyksen laatijan ajastusten juoksua, ei voi ymmärtää teknistä työtä opetettavan ***1 tunnin*** jaksoissa. Ottaen huomioon materiaalien ja välineitten hakemisen sekä lopussa tehtävän poisviemisen ja siivouksen katson että tunti noudattaa valitettavan usein kaavaa: ”Ota työt esiin ja laita ne pois.” Miten opettaja voi motivoida oppilaitaan ja mitä opetuksesta ylipäättensä tulee.

Käsitykseni mukaan oppitunnin/”rupeaman” pituus pitää olla ***vähintään 2 oppituntia***. Tunnit voisi olla järjestetty kiinteästi joka viikolle. Tämä helpottaisi käsitykseni mukaan lukujärjestyksen laadinnassa ja oppilaillakin olisi jotain, joka pysyy paikallaan.

Teknisen työn valinta on tutkimuksen mukaan useissa kouluissa mahdollista, mutta käytännössä ei. Opinto-ohjaaja ja/tai rehtori ohjaavat valinnat siten, että niitä ei tule, vaikka oppilaiden tiedetään valinnee ja vaikka ryhmässä olisi tilaa. Mitä ryhmiä tällä täytetään!

Valinnat 8 ja 9 luokkaa varten tehdään nykyisin niin varhain, että opettaja ei välttämättä ole pitänyt ainuttakaan teknisen työn oppituntia jaksoluvusta johtuen, tämä koetaan erittäin suureksi ongelmaksi.

Ala-asteelle teknistä työtä opettamaan pitäisi saada aineenopettaja, joka vastaisi siitä kokonaisuudesta. Miksi? Opetusta voi viikon aikana antaa kahdeksan jopa yhdeksän opettajaa samoissa tiloissa ja kukaan ei vastaa mistään, paikat ovat rempallaan, työvälit kadoksissa jne. Miksi? Usein luokanopettajat pitävät lisäksi teknistä työtä jonkinlaisena mukavina-, pakollisina täytetunteina, suorastaan hanttiaineena. Yläasteen opettajat kuulevat mitä moninaisimpia kertomuksia ja tarinoita heillä teetetyistä töistä, miten he ovat saaneet käyttää mm. pyörösahaa, vannesahaa jne, jotka ovat aikaisemmin mainittujen määräysten mukaan oppilaan ikä- ja kehitystason fyysisen koon ja voimavarojen sekä vastuuntunnon huomioiden perusteltuja vasta aikaisintaan kolmella viimeisellä peruskoulun luokalla.

Mutta jos riittävään täydennyskoulutukseen tai aineenopettajajärjestelmään ei ole mahdollisuuksia niin joka koulussa pitäisi olla **ainevastaava**, joka huolehtisi välineistöstä ja hankinnoista keskitetysti sekä peräänkuuluttaisi tässä mainittuja seikkoja.

Rehtori/lukujärjestyksen laatija ”pakottaa” opettajan ottamaan ”ylisuuren” ryhmän opetettavakseen, hän tekee siinä tietoisesti riskin, hän **tietoisesti rikkoo työturvallisuuslakia!** Aikoinaan allekirjoittanut sai yhden ylisuuren ryhmän. Tein kirjallisen selvityksen, jossa kerroin siirtäväni kaiken vastuun ylisuuren ryhmän kohdalla rehtorille/johtokunnalle mahdollisen tapaturman sattuessa. Rehtori otti oppilaan pois. Eräessä koulussa opettaja lähetti ylisuuren ryhmän työpaikkojen ylittävät oppilaat rehtorin kanslian eteen istuskelemaan. Tätä ei kestänyt kuin parisen viikkoa.

Kun rehtorin kanssa yrittää neuvotella (kun ei ole virkaa, ei paljon ole varaa neuvotellakaan, muuten ei saa työtä seuraavana vuonna), ja kun rehtori ei ota tätä todeksi, opettaja/lehtori –kokee usein itsensä loukatuksi, - hän tulee välinpitämättömäksi, - hän suuttuu -- koska rehtorikin on välinpitämätön kokemustemme mukaan, valitettavasti - usein seurauksena on kokemus, ettei arvosta lopulta edes opettamaansa ainetta, vaikka *kaikkien aineiden tulisi olla saman arvoisia, myös resurssien priorisoinnissa yms.*

Muina arvostuskysymyksinä nostaisin esiin myös sen, että *erityisluokalle* tarkoitetut syrjäytymisvaarassa olevat oppilaat vaarantavat myös usein normaaliopetuksen ryhmien opetustunnit ja ovat uhka muille oppilaille ja opettajalle. Allekirjoittanut on kerran uhattu tappaa, kun jouduin poistamaan häiriköivän oppilaan luokasta. Koko koulu kaikui uhkaajan huutaessa: ”Minä tapan sinut!” (Olen tehnyt tästä raportin). Tämän tyyppiset *ongelmat, erityistapaukset pitäisi ottaa etukäteen huomioon* ryhmiä muodostettaessa.

Käsitykseni mukaan Opetusviraston johdon pitäisi ottaa suurempi vastuu ryhmäkoko asiasta että minkäänlaisia yhteenottoja ei tulisi ja ilmoittaa se niin selkeästi koulujen rehtoreille, että mahdollisten riitatapausten sattuessa kenellekään ei jää epätietoisuutta siitä mikä on sallittua!

Noin vuosi sitten neuvotteluissa opetusviraston johto sanoi, että tämä asia annetaan lakimiehen tehtäväksi.

Asiasta - neuvotteluista en ole ”kuullut” mitään!

Liite 2

Lehtori Veikko Pöyhönen
Suutarilan ya Hki

Päätöksenteon vaikutus työturvallisuuteen ja opetusmahdollisuuksiin teknisessä työssä

Teknisen työn tunnin aloittamien: 1. työtehtävien jako, välineiden esilleotto ym. kestää noin 15 min. Lopetus taas vastaavasti siivoamisin jne. kestää 10 - 15 min. Kun yhden oppitunnin pituus on 45 min, jää työskentelyaikaa yhden tunnin pätkätunnissa siis noin 15 minuuttia. Sellaisessa työskentelyssä ei ole minkäänlaista järkeä.

Teknisen työn tilat ja koneiden lukumäärä on suunniteltu maksimissaan 16 oppilaalle. Jos tiloissa opettaa samanaikaisesti kaksi opettajaa 32 oppilaan kanssa, ei tilojen ja koneiden määrä kahdesta opettajasta huolimatta kuitenkaan kaksinkertaistu, vaan työturvallisuuden ja työskentelyn laatu puolittuu. Niin kauhealta kuin asia kuulostaakin, pitäisi ilmeisesti muutaman oppilaan silpoutua pahasti tai ehkä pikemminkin saada surmansa, jotta asian hyväksi tehtäisiin jotain. Näinhän asia on myös liikenneturvallisuuden ja vaikkapa sairaaloiden kanssa.

Kun olen yrittänyt vaikuttaa asiaan, minulle on sanottu että: "Niinhän se on kaikissa muissakin aineissa"! Samoin on opettajan vaihtumisen kanssa. Jaksoluku saa aikaan monissa aineissa sen, että jopa joka jaksossa voi olla eri opettaja.

Ulkopuolinen voi sanoa asiasta mitä tahansa, mutta kun asiaa kysytään opettajilta, on totuus se ettei opettamisesta tällaisessa tilanteessa tahdo tulla mitään. Olen itse tällä hetkellä 41-vuotias. Opetuksen kehitystä arvioimaan siis melko nuori. Siitä huolimatta minusta tuntuu pahalta kun vanha koulujärjestelmä heitetään kerralla roskeen sijaan, että sitä koitettaisiin kehittää maltillisesti parempaan suuntaan.

Koulumaailmassa on käymässä samoin kuin talon rakennuksessa: Edellisten sukupolvien tietoja ja taitoja ylenkatsotaan. Kuvitellaan siis että juuri meillä on se "oikea ja ainoa" tieto miten asiat pitäisi tehdä. Rakentamisessa lopputulos on kaikkien tiedossa. Suurin osa viimeisen 30 vuoden aikana rakennetuista taloista on joko homeessa tai muuten saneerauksen tarpeessa. Seurauksena pullorakentamisesta, ennustetaan vuonna 2010 noin 20%:n Suomalaisista sairastavan astmaa.

Koululaitoksen alasajo ei todellakaan tule tapahtumaan kivuttomasti. Tulokset alkavat olla jo näkyvissä nuoressa aikuisväestössä. Tiedollisen taidollisen osaamisen taso alkaa olla heikkoa Eurooppalaista tasoa. ***Pelkällä tietokoneosaamisella ei tätä maata pidetä pystyssä.***

En ole pitänyt itseäni koskaan mitenkään erityisen älykkäänä -eikä muut senkään vertaa. Siksi on erityisen masentavaa havaita, että poliitikkojen ja muiden päättäjien joukossa on vielä minuakin tyhmempiä, jotka joko eivät todellakaan tajua minne ollaan menossa - tai vielä pahempaa - eivät välitä siitä. Jos minulla ei olisi omia lapsia, voisin ehkä suhtautua asiaan tyynemmin.

Mieleen tulee ensimmäiseksi pääministerimmekin parjaama media. Olisiko siitä pelastusta? Tilanteen vakavuudesta tulisi kertoa suurelle yleisölle. Jos asiaan ei sittenkään reagoida mitenkään, olemme kai sitten ansainneet yhteiskuntamme alasajon. Olen itse pyrkinyt huolehtimaan lasteni kielitaidosta, koska näillä näkymillä Suomessa ei tulevaisuus näytä erityisemmän ruusuiselta.

Päättäjiä tulisi haastatella ja heidän kommenttinsa tulisi julkaista samassa yhteydessä kun koululaitoksemme onnettomat tulevaisuudennäkymät saatetaan yleiseen tietoon.